

2.d på Facebook

–en analyse af gymnasielevs sproglige færden på en Facebookchat

Trine Durup Rasmussen
Aarhus Universitet

M: Hej
A: næ
M: Satans

1. Indledning

Både ungdomssprog og computermedieret kommunikation (CMC) er i disse tider omdrejningspunkt for megen opmærksomhed og forskning, og i mange tilfælde hører de to også unægtelig sammen. Onlinekommunikation, med alt hvad det indebærer af opdateringer på Instagram, Facebook og Twitter, er en betydningsfuld del af unges interne kommunikation. Men hvor meget af den sproglige forskning har koncentreret sig om offentlig kommunikation på vægge, i feeds og tweets, handler denne artikel i stedet om den private en til en-kommunikation på Facebooks chatfunktion. Artiklen tager udgangspunkt i en dataindsamling af gymnasieelevers interne chat-samtaler og har til hensigt at undersøge gymnasieelevernes intime interaktion på Facebook.

Chat anvendes i dag sjældnere i sin oprindelige anonyme kommunikationsform¹, men anvendes i stedet som en ikke-anonym chat, der gør det muligt at holde kontakt med venner og bekendte. I dette tilfælde fungerer chatten som et omdrejningspunkt for elevernes interne kommunikation; her bliver både fysikafleveringen og festen diskuteret, og chatten bliver en virtuel forlængelse af klassens fysiske praksisfællesskab. Eleverne er bekendte med samtalepartnerens real

¹ Se fx Hougaard (2004a)

life-identitet og chatkommunikationen forpligter derfor også i virkeligheden. Det, der skrives frem på chatten, skal stemme overens med identitetsmarkørerne i den 'virkelige verden'. Men hvor real life-interaktionen har kroppen som hjælpemiddel, har chatten kun skriften. I stedet for at performe identiteten, skal det her skrives frem. Dog er den legende og eksperimenterende form, der ellers har kendetegnet chat, ikke forsvundet. Eleverne bruger stadig platformen som et uformelt forum, hvor leg samt sproglige og sociale spilleregler udfordres. Især er hyppige skift kendetegnende for den indsamlede data; der skiftes ukompliceret mellem dansk og engelsk – sågar tysk og spansk, fysik og fest, formelt og uformelt sprog. De sproglige normer er til konstant forhandling, og det er her også tilladt at skifte over i noget, man ikke er. Ramptons (1999:54) crossingbegreb beskriver netop disse skift fra normsprog til et 'significant other', og dette er ifølge Rampton med til at redefinere og forhandle gruppens normer og grænser. Her er skiftene mellem kønsstereotype sprognormer, specielt hos drengene, værd at bide mærke i.² Drengene er også i fokus hos sociologen Mark McCormack, der i *The declining significance of homophobia* beskriver en prohomoseksuel attitude blandt teenagedrenge. Disse træk ses også i drengenes kærlige omgangstone i denne undersøgelse.

Gennemgående for denne undersøgelse er elevernes interne identitetsarbejde. Det performative aspekt tager udgangspunkt i Judith Butlers kønsperformativitet (Butler 1990) og Erving Goffmans begreber om rollespil og ansigtsarbejde (Goffman 1990, 1992, 2004). Ligeledes tager undersøgelsen afsæt i Pia Quist' arbejde med samme alder og gruppesammensætning i bogen *Stilistisk praksis* (2012). Dataindsamlingen gav utallige undersøgelsesmuligheder, og artiklen er derfor ikke en fyldestgørende analyse af elevernes chatinteraktionen. Derimod giver den en foreløbig analyse af træk og tendenser, der i høj grad kalder på en mere dybdegående forskning.

² Både drengene og pigerne skiftede jævnligt over i et henholdsvis feminint og maskulint kønsstereotypt sprog; drengene skiftede over i et feminint sprog for at markere deres indbyrdes nære relationer, mens pigerne slog over i et drengestereotypt sprog for at skabe 'hårdhed', handlekraft og afstand. Det er dog ikke hensigten at opfatte kønnene som udelukkende binære og definere et kønsstereotypt sprog, pointen ligger derimod i samtalerne skift mellem det ene og det andet.

2. Empiri

De anvendte data er indsamlet i to 2.g klasser på to midtjyske gymnasier i 2013. Efter en introduktion blev eleverne opfordret til at maile deres indbyrdes chatsamtaler. Trods en spartansk introduktion til projektet valgte mange af eleverne at sende deres samtaler, hvilket endte ud med en datamængde langt over det forventede. Samtalerne er herefter blevet anonymiseret og billeder, dokumenter og andet der vil kunne identificere eleverne, er blevet fjernet fra samtalerne. Facebooks chatfunktion gør det muligt at spole tilbage i chathistorikken, og mange af eleverne valgte at gøre dette. Dette gjorde det muligt at se flere samtaler med samme samtalepartner i en kronologisk kontekst, i nogle tilfælde over flere dage og uger. Udover chatsamtalerne og et kort besøg i klasserne er der ikke yderligere kendskab til eleverne. Dog har en mindre mailkorrespondance med et par af drengene været nødvendig, da deres samtale i forbindelse med computerspillet *League of Legends* krævede en forståelsesmæssig udredning.

Analysen omhandler derfor udelukkende elevernes chatkommunikation. Dette har naturligvis både fordele og ulemper; den direkte adgang til uforstyrret teenagesnak er en betydelig fordel, mens det manglende kendskab til elevernes virkelige færden i praksisfællesskabet kan have skabt misforståelser. Indsamlingen har haft en konversationsanalytisk tilgang til elevernes chatkorrespondancer og giver en eksplorativ undersøgelse af en ellers privat kommunikationsplatform.

3. Skriv dig frem – ordet som identitetsskabende

Som nævnt i indledningen er identitetsaspektet kendetegnende for undersøgelsen. Anthony Giddens betegner det senmoderne samfund som et refleksivt samfund, hvor individet bevidst kan vælge til og fra og løbende redefinerer sig selv alt afhængig af hvilken kontekst det befinder sig i (Giddens 1991:14). Også hos Blommaert tilpasser individet sig efter konteksten og bestemmer, hvilke identitetsmarkører der er passende i en 'relevant identity' (Blommaert 2005:204). Sprogbrugeren i det senmoderne samfund skal altså være kompetent i flere fællesskaber og besidde evnen til at 'zappe' mellem dem. Derfor er det ifølge Le Page ikke længere gruppen og dets afgrænsede

sprognormer, der er interessante, men derimod individet som individuel sprogbruger og dets identitetshandlinger i det sproglige fællesskab (Quist 2003:12). Hensigten her er heller ikke at finde fællesskabets sprognorm, men i stedet at fokusere på den enkelte elevs identitetsarbejde i gymnasieklassens praksisfællesskab.³ Klassens fælles faglige udgangspunkt og elevernes gensidige engagement binder klassen sammen som en enhed der er indbyrdes afhængig; fællesskabet skabes af individer via deltagelse og engagement, og individet skabes i fællesskabet via dets anerkendelse og accept. Denne vekselvirkning af handling og accept er ligeledes fremtrædende hos Goffman; individet påtager sig et kontekstrelevant 'face' (Goffman 2004:40), der skal genkendes og accepteres af modtageren, hvorefter en fælles 'linje' kan anlægges og der skabes derved enighed om en situationsdefinition (Goffman 1959:88). Det kontekstafhængige ansigtsarbejde giver individet mulighed for at optræde i flere forskellige roller. Også hos Butler (1990) skabes kønnet via performative identitetshandlinger. Her skelnes der mellem det biologiske og det sociale køn, hvor det sociale skabes gennem kontinuerlige handlinger, performances og italesættelse. Kønsidentiteten er derfor også noget, der performs af den enkelte og løbende revurderes.

Individets identitetshandlinger er altså ingenting uden en diskurs, i dette tilfælde gymnasieklassen. Accepten fra klassekammeraterne er derfor altafgørende. Identitetshandlingen skal genkendes af modtageren, og en stor del af identitetsarbejdet ligger derfor ikke hos det enkelte individ, men derimod hos omgivelserne (Blommaert 2005:205). Modtagerens accept og en gensidig bekræftelse er derfor en bærende del af samtalerne, og især er identitetsmarkøren 'ven' vigtig. Især er pigernes jævnlige brug af kælenavne med til at bekræfte dem i deres nære indbyrdes forhold og selve kommunikationen, og det at have interne referencer er ofte vigtigere end samtaleens indhold. Denne kommunikationsform defineres blandt andet af Roman Jakobson som fatisk kommunikation (1979:137). Den fatiske kommunikation har ifølge Jakobson til hensigt at etablere eller bekræfte forholdet mellem afsender og

³ Der er her taget udgangspunkt i Pia Quists definition af gymnasieklassen som et praksisfællesskab (Quist 2012:49)

modsender, og dette benytter eleverne til at bekræfte hinanden i deres indbyrdes venskaber. Chattens fatiske funktion er dog ikke et nyt fænomen, men betegnes nogle steder som selve formålet (Hougaard 2004a:46). Kontakthandlingen i sig selv kan derfor fungere som en anerkendelse af venskabet:

D: hvad så dude ☺

A: Ikke så meget bro ☺

Chiller bare med noget AT

D: Haha, det er hårdt !!, men tror jeg vil ned og træne noget bryst ☺

A: Jamen du har jo allerede trænet bryst i dag?!

D: Ja men mangler og træne underdelen af brystet nåede det ikke i morges og skal også ned og løbe ☺

A: Det lyder hårdt. Men god træning bro. Vi ses i morgen ☺

D: Ja vi ses bro ☺

Drengen D kontakter klassekammeraten A, der svarer med en hurtig opdatering på aftenens gøremål. Beskederne er sendt omkring kl. 19 en hverdagsaften, så drengene har højst sandsynligt været i kontakt med hinanden på gymnasiet et par timer tidligere. D vælger allerede ved sin anden besked at bevæge sig ud af samtalen, da han skal ”ned og træne bryst”. A er dog så opdateret med D’s dagsprogram, at brysttræningen kræver en uddybelse. Drengenes konsekvente brug af smileys er med til at understrege den gode og venskabelig atmosfære. Ligeledes er deres brug af ’bro’ og ’dude’ med til at etablere en mere intim omgangstone og understrege relationen som tætte venner. Samtalen er kort, men fungerer alligevel som en hurtig påmindelse til A om, at D stadig er hans gode ven. Heldigvis er A enig og bekræfter D i hans venskabelige hensigt. Set fra et informativt udgangspunkt er samtalen overflødig. Samtalen har i høj grad et fatisk aspekt og kontakthandlingen er her vigtigere end selve samtalen. Chatten giver mulighed for en bekræftelse af venskabet uden for det fysiske fællesskab og bevidstheden om klassekammeraternes konstante tilgængelighed virker til at give behov for en hyppigere bekræftelse. Den fatiske kommunikation er derfor her med til at fastholde relationerne uden for det fysiske praksisfællesskab.

4. Chatten som social platform

Chattens udvikling fra anonym til ikke-anonym har været med til at ændre de kommunikative spilleregler. Chatstilistiske træk som normafvigende ortografi, forkortelser og regibemærkninger (Hougaard 2004:255) bruges ikke længere konsekvent, men i stedet som træk, der kan skiftes til efter behov. Eleverne har via deres praksisfællesskab en fælles referenceramme udenfor chatten og i stedet for chatstilistiske træk, mimer de praksisfællesskabets sproglige normer ved fx at imitere lyde og udtalenuancer. Identitetsarbejde på chatten skal derfor stemme overens med identiteten i det fysiske praksisfællesskab. I stedet for at skrive ”altid”, skriver pigen M ”altid”⁴ og understreger derved, at hendes respons skal modtages med netop denne udtalenuance. Selvom udgangspunktet for elevernes chat er et andet end den anonyme, er legen stadig bærende, og eleverne bruger stadig chatten som en sproglig legeplads.

I sine studier af social samhandlen skelner Goffman mellem ’frontstage’ og ’backstage’ (Goffman 1990:245), hvor backstage fungerer som bagscenens private domæne og frontstage som forscenen, hvor der ageres i forskellige roller som det ’offentlige jeg’. Som følge af de nye kommunikationsformer er det nu muligt at vise en kontrolleret udgave af sit private jeg, og der skabes derfor et område mellem den officielle frontstage og den private backstage. Dette mellemstadium definerer Joshua Meyrowitz (1985:47) som ’middle region’. Det er her muligt at agere som sit offentlige jeg, men i en kontrolleret udgave, og chatkommunikation er her en god repræsentant. Eleverne viser private sider af dem selv, men har samtidig også mulighed for at vælge andre fra, da samtalepartneren kun forholder sig til det skrevne. Chat skal dog ikke ses som en planlagt kommunikationsform, men derimod som halvspontan mellem tale og skrift (Hougaard 2004a:40). Ligesom talefejl er en naturlig del af det talte sprog, er stavfejl også her en del af kommunikationen. Som eksempelvis herunder hvor pigerne K og M diskuterer en fysikaflevering:

⁴ Dette ses bl.a. også hos Maegaard (2010). Udtalen skal derfor ikke ses som unikt for dette praksisfællesskab, men som et træk der *også* bliver brugt her.

K: Olivio

Hov

Okiiii*

M: Du er selv olivio

her olivio

der er laserlyset

K: Tak Olivia

Selvom pigen K retter sin stavfejl, kommenterer veninden M alligevel fejlen ved at gentage. K responderer fejlen og fortsætter legen ved at kalde veninden Olivia, og de er igen i fuld gang med deres fysikaflevering. Associationslegen opstår som en spontan afstikker til den oprindelige samtale om fysikafleveringens laserlys. Dog spores der lynhurtigt og ukompliceret tilbage til den oprindelige samtale. Det spontane aspekt minder her mere om det talte sprog end det skriftlige, og fejl og skift foregår, for det meste, som en integreret og ukompliceret del af interaktionen.

I uddraget herunder forsøger pigerne P og S at skabe nærhed trods den geografiske afstand. De befinder sig begge i en backstage-tilstand i deres respektive hjem, og pigen P opfordrer veninden til at lytte til et Rihanna-nummer på Youtube:

P: vil du høre en god sang, men du må ikke se videoen og du skal glemme hvem der har lavet den, og så bare lukke øjnene og læne dig tilbage!! som jeg har lært dig

rihannah - stay

glem det er rihan-na

oh god my hands are on fire tonighhhhhh

S: okay, jeg sidder nede i stuen lige nu - så venter lige en lille tid før jeg høre den. skrider ovenpå om lidt :D:D:D:D:D:D:D

P: okiiii! men hør den!!

og fæld en tåre

uhhh den er sååå go

S: okay, jeg bliver nødt til at høre den. går ovenpå nu!!! skrives om 5

P: hahaha thats the spirit!!!!

men husk ikke og tænk på det er liderlige rihanna

skriv når du starter den, så starter jeg samtidig

uh twins

S: okay okay okay

er du klar?:)

P: tre

to

en

nu

S: stater godt ud!!

P: det blir magisk

S: looking forward to it

og det er rent faktisk noget fedt hun synger, i stedet for at hun normalt synger lorte ting som, na na na na, uh uh uh uh osv :b

P: ja!!!

jeg var ikke klar over det var hende de første 2 gange, det var de bedste gange!!

S: det kan jeg forestille mig! den bliver lidt ... bæet til når man ved at det er hende der synger

P: ja!! jeg skulle have vist den til dig hvor du var neutral

sorry bro

jeg skylder en go sang så

S: det i orden kammerat!:))

P: fedt man, spa

wow den frase er blevet helt glemt

S: godt husket!!!:)<3

Ved hjælp af Youtube-videoens synkrone afspilning skaber pigerne et fælles omdrejningspunkt. Videoen bliver diskuteret samtidig med selve afspilningen og pigerne har derfor tre 'scener' i spil på samme tid; den 'virkelige verden', den virtuelle samtale og musikvideoen som bindeled. Dette er ikke usædvanligt og især drengene kommunikerer indbyrdes på Facebook mens de spiller det samme computerspil på hvert deres værelse. Derfor har mange af samtalerne et fragmenteret udtryk. Kommunikationen foregår ikke ét sted, og er en samtale startet på chatten, kan den uden problemer rykkes til SMS, telefonsamtale eller real life.

En anden tendens, som også ses i ovenstående eksempel, er oversættelse fra lyd til skrift. For at give chatsamtalerne nuance og understrege pointer kan ord staves som de udtales og derved opnås talesprogstræk. Eleverne kan på den måde udtrykke udtale og talestyrke ved eksempelvis at 'råbe' med versaler. Ved at imitere talesproget kan pigerne skabe simuleret intimitet. S imiterer Rihannas sange ved at 'synges' dem og prøver at overtale veninden P med et "uhhh den er sååå go". Den fælles forventning og det fælles foretagende skaber ligeledes en intern samhørighed, som P også vælger at understrege i hendes "uh twins". S er dog ikke lige så begejstret over sangen som P, og da forventningerne ikke bliver indfriet, skifter tonen og pigerne omtaler i stedet hinanden som "bro" og "kammerat". "sorry bro jeg skylder en go sang" skriver P og opfordrer derved til at fortsætte 'legen' – og finde en bedre sang til næste gang.

5. "hey, det er min rolle..." – et smuglig hos drengene A og M

To af drengene gjorde sig særligt bemærket og deres indbyrdes omgangstone var så opsigtsvækkende, at de fortjener særlig opmærksomhed.⁵ Drengene forhandler, leger og provokerer i interne magtkampe. Gennemgående for alle eleverne er, at de skifter mellem to roller: Rollen som elev og rollen som ven. I de fagrelaterede samtaler er mængden af leg og kreativ sproglig udfoldelse begrænset i forhold til samtalerne med et venskabeligt omdrejningspunkt. Her er der til gengæld plads til leg og fællesskabets normer udfordres og forhandles. Disse skift foregår uden store komplikationer, og der er en gennemgående enighed om situationsdefinition (Goffman 1959:88). Ifølge Goffman foregår der i mødet med andre en forhandling om situationens karakter. Denne forhandling er med til at afstemme forventningerne til situationen og afgrænse rollerne i en fælles anlagt linje. Dog kan der opstå uenighed om situationsdefinitionen, hvilket især ses hos drengene A og M:

M: Har du læst dansk?

Asti

A: Ja

⁵ Drengene har sendt 13 dages, næsten daglig, chatinteraktion, så her vises kun ud-
drag af disse.

M: Dom Perignon Asti

Hvad handler dansk om?

Tror ikke jeg når det nemlig..

A: Pik

M: Handler dansk om pik?

A: Ja

M: Lyder da lige til, at dansk er blevet et meget mere spændende fag

A: De bilder Herman ind, at han er blevet borgmester, så hans kone inviterer nogle fine koner af rådet, og så bliver hun træt af at være så fin, eller sådan noget

M: Haha

Se, nu lyder det som en komedie!

A: .. Og så får hun pik

M: Ej, det gør hun altså ikke

A: Så overfortolker jeg...

M: Hey, det er min rolle

Du kan være ringbind.

A: Du kan være et pubeshår.

M: Kun et?

A: Okay to

M har ikke læst til deres forestående dansktime og beder derfor A om hjælp. Herved forsøger han at anlægge en fagrelateret linje. A forstår højst sandsynligt M's anmodning, men vælger at ignorere den. I stedet forsøger han at anlægge en rebelsk linje. M accepterer ikke anmodningen og insisterer i stedet på at fastholde sin egen. A overgiver sig og giver til sidst et resumé af komedien, for derefter hurtigt at vende tilbage til sin egen rebelske linje. Drengene er bevidste om det performative aspekt i chatkommunikationen og forhandler herefter eksplicit om deres indbyrdes roller. M overtager rollen som den litterære overfortolker og det igangsætter en forhandling om den indbyrdes rollefordeling. Chatten fungerer her som en, næsten Goffmansk, scene, hvor roller bevidst forhandles og ændres, dog stadig med bevidstheden om den legende, og derfor knap så forpligtende, kontekst.

I samtalen herunder er det dog ikke situationsdefinitionen der er til forhandling, men derimod forhandlinger om A's identitetsmar-

kører. Kaldenavnet Asti er ikke gensidigt accepteret men derimod noget M pådutter A og der opstår derfor uenigheder:

M: Har du skrevet om andet, end det optiske gitter, de formler vi bruger og hvad lysbølger er?

A: i teorien?

M: Yes

Asti

A: nej har ikke skrevet mere

M: Hvor langt er dit så?

A: 1 side cirka

M: I orden Asti

A: stop med at sig det!

M: Nej Asti i:

A: "kan ikke vises"

M: Det skal du altså kaldes fra nu af

Gå ind og gør så du hedder Asti i dit kælenavns ting på Facebook

A: hvad med dr. Bøtke? det er sejere

M: Dr. Asti

A: ... og det er ikke engang fordi jeg drukket mig fuld i asti på et et tidspunkt...

M: Nej, egentlig ikke

I resultater

Hvad fanden skal man egentlig sætte ind der?

A: Går bare direkte til efterbehandling

M: Nå for pokker

Jamen der er egentlig heller ikke rigtigt nogle resultater på den måde

A: nej

I stedet for at afslå kaldenavnet Asti prøver A at indgå en forhandling. M ignorerer forhandlingen og A's argument og skifter i stedet over til den oprindelige samtale om en forestående aflevering. M imødekommer ikke A's identitetsarbejde, der på grund af modtagerens manglende accept falder til jorden. I et forsøg på at opretholde 'face' (Goffman 2004:43) og skabe en fælles linje accepterer A senere kælenavnet Asti og skriver "Nej, Asti er en crime rider" i en senere

samtale. A har accepteret M's identitetsmarkør via kælenavnet, men prøver ligeledes på at opretholde sit image som en "crime rider", der ikke laver lektier. Det face A ønsker at give M, er ungdommeligt, sejt og venskabeligt, mens det han i virkeligheden afgiver er af en mere usikker karakter. Dette viser, at fællesskabets, eller i dette tilfælde M's, accept af identitetsarbejdet er altafgørende. Forhandlingerne er dog her meget eksplicitte, og drengene er bevidste om, at de befinder sig i en kontekst hvor situationsdefinitionen og rollerne kan udfordres. I en venskabelig kontekst som denne er opretholdelsen af face mindre vigtig, og det er her mere acceptabelt at forhandle og endda 'miste ansigt' (ibid.:70).

6. "ja ja ja, men jeg fik ham sgu! hele natten" – forhandlinger om kønsidentitet

Hos Judith Butler (1990) skabes individets kønsidentitet gennem gentagne handlinger og italesættelse. Kønsidentiteten eksisterer kun, idet den bliver performet og ved at citere kønsstereotype normer. Diskussionen om et kønsstereotypet sprogbrug og retten til dens anvendelse bliver ikke videre uddybet her, da hensigten med denne undersøgelse ikke er at opfatte 'drengeprog' og 'pigesprog' som et binært par. Pointen ligger derimod i skiftet som et stilistisk og situationsafhængigt træk. Både Butlers kønsperformance og Ramptons crossing til et 'significant other' giver eleverne mulighed for at anvende og performe markører, der ikke umiddelbart tilhører deres (køns)repertoire.

Generelt kan det dog siges, at eleverne bruger et mere følsomt, pigestereotypet sprog for at markere nærhed og omsorg og et maskulint og hårdt sprog, når der er brug for at udtrykke 'sejhed', men at behovet for begge dele ses hos begge køn. Drengene har også behov for at benytte en mere omsorgsfuld tone, hvilket bl.a. ses i eksemplet herunder:

M: S mann

kommer du i skole og kysser snart?

S: hej

ja

mandag

Drengen S har været syg og M har løbende skrevet for at høre om S er i bedring. M's kysseopfordring bliver accepteret af S, men den kærlige opfordring bliver ikke kommenteret nærmere. Drengenes mere intime omgangstone bliver dog ikke altid accepteret, og hos drengene herunder bliver J's kærlige opfordring ikke modtaget efter intentionen:

O: Hvorfor det hjerte???

J: Fordi jeg ælsker dig

O: Det er fandme gay det der

J: ey!

Drengen J sender herover et animeret hjerte til vennen O. Den kærlige opfordring fra J bliver ikke accepteret, der i stedet beskriver handlingen som "gay". Dog er der en pointe i, at J overhovedet prøver. Frygten for en manglende accept af de kærlige opfordringer virker ikke så fremherskende. Også her bliver fællesskabets normer revurderet og forhandlet. Udtrykket 'gay' går igen hos stort set alle drengene. Begrebet bruges dog i forskellige kontekster med forskellige betydninger. Dette ses blandt andet i eksemplet herunder, hvor to af drengene reflekterer over begrebet, der også her har flere betydninger; ordet bliver her både brugt som skældsord og associeret med grimhed og frihed:

T: GAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAY !!!!

O: Hah gayyyyyyyyyyy

T: Du er bare gay, for du har fri

O: Freedom = gay?

T: Nej du er bare gay

O: Du er også rimelig grim, så det går lige op

T: touche

Sociologen Mark McCormack skelner ligeledes mellem flere betydninger af begrebet. 'Gay' kan bruges som et prohomoseksuelt begreb og ikke kun som et homofobisk skældsord (McCormack 2012:118). McCormacks feltarbejde blandt high school-drenge viste

bl.a., at de homoseksuelle teenagedrenge brugte udtrykket i lige så høj grad som deres ikke-homoseksuelle kammerater.

Although the word "gay" now clearly has two independent meanings, use of the phrase "that's so gay" implicitly and perhaps inevitably draws on the history of stigma associated with homosexuality. (McCormack 2012:116).

Brugen af 'gay' er i høj grad kontekstbaseret og en tendens, der i høj grad også viser sig i det danske sprog, som eksempelvis i denne undersøgelse. Begreberne 'no homo', 'bromance' 'bromoseksual'⁶ dukker også op hos danske unge. Disse er dog ikke fundet i data-materialet, men er blevet anvendt i danske ungdomsprogrammer og artikler om ungdomskultur.⁷ Eksempelvis har det danske, heteroseksuelle drengeband GÄY⁸ taget begrebet op til revurdering.

Også pigerne skifter mellem kønsstereotype udtryk. Pigerne S og P, som også har bidraget med afsnittets overskrift, er i eksemplet herunder på vej i byen og situationen dikterer en hård og maskulin omgangstone. Pigerne omtaler konsekvent hinanden som "man" og "bro" i modsætning til deres tidligere "twins". Den hårde og eksplicitte seksuelle tone er ligeledes med til at give et mere 'drengestereotyp' udtryk. Også udtrykket "fisting"⁹ er med til at skabe en iscenesættelse af maskuline identitetsmarkører.

S: Hej min ven. - lige pt er vi de eneste der er 100p på at tage afsted i aften. de andre 3 er på

måske'ern

paaaaaaaaaaaaarty

time

to night

⁶ <<http://www.urbandictionary.com>>

⁷ Fx i Klubværelset på P1 <<http://www.dr.dk/radio/ondemand/p1/klubvaerelset-70#!/>>.

⁸ Anders Haahr Rasmussen har skrevet en artikel om drengene her: <<http://www.information.dk/477995>>.

⁹ <<http://www.urbandictionary.com/define.php?term=fisting>>.

P: vi gør det alligevel!!!!!!!!!!!!

ikkå

S: JO for filan!!!!

selvfølgelig

uden tvivl

ingen dikkedar...

P: gooooodt man

S: ja man

P: fedt man

spa

P: hey!! jeg tror der er lidt tilbage af den der små blå vi engang drak inden en bytur

S: wup wup!! den skal drikkes i aften!!:D

P: den skal fistes

Eksemplerne viser, at begge køn benytter sig af en sproglig kønsoverskridelse. Dog anvendes den uproblematisk af pigerne, hvorimod opfordringerne ikke altid accepteres hos drengene. Eksemplerne skal ikke ses som et udtryk for, at pigerne ønsker at blive opfattet som drenge eller omvendt. Dette kan i stedet ses som et udtryk for, at pigerne *også* vil have mulighed for at anvende drengenes identitetsmarkører, når situationen tillader det og omvendt. Denne form for kønsoverskridelse kan derfor ses i forlængelse af Ramptons definition af crossing. Skift til et *andet* er tilladt, så længe skiftet er midlertidigt og accepteres af modtageren (Rampton 1999:55).

7. Konklusion og perspektivering

Hvis vi vender tilbage til de indledningsvise overvejelser, er det værd at overveje, i hvor høj grad elevernes kommunikation på chatten stemmer overens med deres fysiske praksisfællesskab, og en komparativ analyse af det fysiske og det virtuelle fællesskab ville være en interessant udfoldelse af emnet. Ligeledes er distinktionen mellem stereotype sprognormer som eksempelvis de kønsstereotype et forbehold; for at beskrive skift i sprognormer er det samtidig også nødvendigt at skelne, ofte meget sort-hvidt, mellem stereotype sprognormer. Der er dog ingen tvivl om, at undersøgelsen giver et indtryk af eleverne som dygtige og kreative (skrift)sprogbrugere.

Drengenes tendens til en mere intim omgangstone antyder en udvikling, og det maskuline identitetsbegreb kræver ifølge Kenneth Reinicke en revurdering.¹⁰ Der findes ikke længere én form for maskulinitet, men er i stedet et begreb med mange løsningsmuligheder. Den mandlige kønsidentitet er derfor noget, der skal defineres af den enkelte. Som hos det refleksive individ hos Giddens har manden altså også ifølge Rasmussen brug for refleksion og en løbende revurdering af sin egen kønsidentitet. Denne tendens ses også hos drengene i denne undersøgelse og især drengenes intime omgangstone kalder på en yderligere forskning.

Undersøgelsen har givet et relevant indblik i gymnasieelevernes interne, virtuelle kommunikation og peger på en udvikling i chatkommunikationen i skiftet fra anonym til ikke-anonym. Eleverne i undersøgelsen tager udgangspunkt i det fysiske praksisfællesskab og mimer denne omgangstone i chatinteraktionen. De chatstilistiske træk er dog stadig en del af chatinteraktionen, der nu i stedet bruges som et stilistisk træk. Gennemgående i denne undersøgelse gælder det dog, at eleverne vil have muligheden for at benytte det fulde spekter af identitetsmarkører. Pigerne vil derfor have muligheden for at tale som drenge og omvendt – når konteksten tillader det. Derved skabes muligheden for, midlertidigt, at påtage sig andre identitetsmarkører, stil og rettigheder – også selvom piger pludselig taler som drenge. Chatten fungerer stadig som en sproglig legeplads, hvor udgangspunktet nu tages i et fysisk praksisfællesskab, og der er ingen tvivl om, at en stor del af elevernes interne identitetsarbejde foregår på chatmediet.

¹⁰ Her i et interview af Langkjær (2013)

Litteratur

- Blommaert, Jan (2005) *Identity. Discourse*. Cambridge: Cambridge University Press:203-246.
- Butler, Judith (1990) *Kønsballade*. København: Forlaget THP.
- Giddens, Anthony (1991) *Modernitet og selvidentitet*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Goffman, Erving (1992) *Vore rollespil i hverdagen*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Goffman, Erving (2004) *Social samhandling og mikrosociologi*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Goffman, Erving (1990) *The presentation of self in everyday life*. London: Penguin Books.
- Hjarvard, Stig (2003) *Det selskabelige samfund*. Frederiksberg: Forlaget Samfundslitteratur.
- Hougaard, Tina Thode (2004a) *Nærmest en leg*. Ph.D.-afhandling. Aarhus Universitet.
- Hougaard, Tina Thode (2004b) *Skriv til mig: jeg lover svar. 10. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog*. Peter Widell & Mette Kunøe (ed.):198-208.
- Jakobson, Roman (1979) *Elementer, funktioner og strukturer i sproget – udvalgte artikler om sprogvidenskab og semiotik*. København: Nyt Nordisk Forlag, Arnold Busck.
- Langkjær, Jeppe (2013) *Du er køn, mand*. *Højskolebladet* 138:6-9.
- Maegaard, Marie (2010) *Fonetisk variation som social praksis: belyst ved nyudviklinger i ungt københavnsk*. *NyS* 39:33-63.
- McCormack, Mark (2012) *The declining significance of homophobia*. Oxford: Oxford University Press.
- Meyrowitz, Joshua (1985) *No sense of place*. Oxford: Oxford University Press.
- Nielsen, Mie Femø & Søren Beck Nielsen (2011) *Samtaleanalyse*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Quist, Pia (2003) *Et flydende sprogsamfund?*. *Dansk Talesprog*, bind 4. København: C. A. Reitzels Forlag:37-58.
- Quist, Pia (2012) *Stilistisk praksis – unge og sprog i den senmoderne storby*. København: Museum Tusculanums Forlag.
- Rampton, Ben (1999) *Crossing. Journal of Linguistic Antropology*. Bind 9. Oxford: Blackwell Publishing Ltd:54-56.

Rasmussen, Anders Haahr (2013) Jeg er ikke tiltrukket af ham – jeg elsker ham. <www.information.dk/477927>.

Rasmussen, Anders Haahr (2013) Man scorer ingen piger, hvis man hader bøsser. <www.information.dk/477995>.

<www.urbandictionary.com>.